

Datum

2025-01-07

Adress

Diarienummer

SBN-2024-895

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

Remiss - Samråd om arbetsprogram med tidplan och översikt över väsentliga frågor - Vattendistrikt Södra Östersjön, STK-2024-1543

Stadsbyggnadsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Samrådet är ett steg på vägen mot förvaltningsplaner och åtgärdsprogram för vatten som ska träda i kraft 2027 och beskriver de utmaningar som Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt ser att olika aktörer behöver fokusera på fram till dess. De utmaningar som vattenmyndigheten har valt att lyfta fram baseras på erfarenheter från nästan 20 års arbete med vattenförvaltning för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten. Vattenmyndigheten önskar i samrådet få svar på ett antal definierade frågeställningar med syfte att förtydliga, ändra eller prioritera om i deras fortsatta arbete inför nästa sexåriga förvaltningscykel och i samarbetet med övriga vattenaktörer. Svaren ska vara Vattenmyndigheten tillhanda senast den 30 april 2025. Stadsbyggnadsnämnden delar Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns bedömning av flertalet av de utmaningar som beskrivs men ser också flera målkonflikter och avvägningar och sammanvägningar som behöver belysas och lyftas fram i den fortsatta vattenförvaltningen

Yttrande

Stadsbyggnadsnämnden delar Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns bedömning av flertalet av de utmaningar som beskrivs men ser också flera målkonflikter och avvägningar och sammanvägningar som behöver belysas och lyftas fram i den fortsatta vattenförvaltningen. Att kunna utveckla en klimatanpassad samhällsplanering inklusive dagvattenhantering, skapa förutsättningar för resurseffektiv vattenförsörjning vid vattenbrist samt skydda ny och befintlig bebyggelse mot olika formerna av översvämning är angelägna och prioriterade utmaningar för stadsbyggnadsnämnden.

Vattenmyndigheten önskar i samrådet få svar på ett antal definierade frågeställningar (*se kursiv text nedan*) med syfte att förtydliga, ändra eller prioritera om i deras fortsatta arbete inför nästa sexåriga förvaltningscykel och i samarbetet med övriga vattenaktörer. Stadsbyggnadsnämnden har nedan ett antal medskick utifrån Vattenmyndighetens frågeställning till den fortsatta vattenförvaltningen.

För att *kunna prioritera de väsentliga vattenutmaningarna som beskrivs i Vattenmyndigheterna i Sveriges samrådshandling kapitel 2 och 3 i än högre grad* i den fysiska planeringen som stadsbyggnadsnämnden ansvarar för krävs hantering av de målkonflikter som finns, där olika avvägningar och prioriteringar behöver göras för att klara kommunernas bostadsförsörjningsuppdrag och klimatanpassning så att städernas bebyggelsestrukturer och tillväxt kan bestå. Detta kräver förtydliganden kring ansvar, skyldigheter och möjliggörande lagstiftning men framför allt finansieringsmodeller samt klagörande av hur kumulativa effekter på MKN Vatten ska hanteras. Nämnden noterar att få av utmaningarna som lyfts fram kan regleras i den fysiska planeringen idag och många av dem påverkas också av pågående SOU-arbeten och lagförslag, exempelvis SOU Enklare hantering av vatten i planering och byggande.

De åtgärder som stadsbyggnadsnämnden anser bör prioriteras för att undvika översvämningar är flera. För att skapa en robust samhällsstruktur som kan klara olika grader av översvämningssituationer krävs att VA ledningsnätet har kapacitet för att klara de vanligaste risksituationerna, som ett 10 års regn. Det behövs en nationell uppdragering av Sveriges ledningsnät likt den satsning som skedde på 70-talet då dagens ledningsinfrastruktur utvecklades. Gemensamma insatser från samhällets olika aktörer i ett än mer aktivt civilt beredskapsarbete för olika former av kris är också nödvändiga, då alla översvämningssituationer och risker inte går att bygga bort genom den fysiska planeringen.

Nämnden delar Vattenmyndighetens syn att olika yteffektiva, multifunktionella gröna översvämningssåtgärder mot stigande havsnivåer och skyfall, inklusive lokalt omhändertagande av dagvatten, kombinerat med modern teknik behöver utvecklas än mer. Detta kan också bidra till att minska klimateffekterna av torka i städerna och bidra till bevattning av träd och grönska som i sig ger svalka vid extrema värmeperioder. Olika former av vattenmagasin kan också nyttjas för att återanvända vatten för exempelvis spolning och annan resurseffektiv vattenanvändning som inte kräver dricksvattenkvalitet, för att minimera risken för vattenbrist i större omfattning vid torka. Nämnden vill dock påtala de svårigheter som finns för att både skapa incitament, kostnadseffektivitet och rådighet samt reglering av dessa utmaningar i den fysiska planeringen. Dessa typer av åtgärder kräver stor grad av frivillighet, samverkan och finansiering mellan flera offentliga och privata aktörer.

Utöver de vattentjänstplaner som lyfts fram i samrådet vill stadsbyggnadsnämnden uppmärksamma att det behövs större rådighet i den fysiska planeringen, i så väl i översiktsplaneringen och detaljplaneringen, för att kunna göra de avvägningar och sammanvägning av ytbehov som behövs tillsammans med andra allmänna och enskilda intressen så som bostadsförsörjning, kulturmiljö och naturvärden samt översvämningsskydd.

Stadsbyggnadsnämndens *förslag på hur översvämningsåtgärder bättre kan integreras i åtgärdsprogrammet* är: - utveckla en nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker i fysisk planering, med särskild fokus på stigande havsnivåer och skyfall, som baseras på kustkommunerna i Skånes rekommendationer kring medianvärde, återkomsttider och tidshorisonter, - översyn av den ålderdomliga lagstiftningen för dikesföretag och deras vattendomar utmed översvämningskritiska vattendrag, framför allt uppströms, så att kapaciteten uppdateras för att klara de vanligaste extremsituationerna samtidigt som de hinder som båtomsrådena utgör för etablering av sammanhängande översvämningskydd längs vattendrag minimeras, - omklassificera vattenförekomster för urban- och hamnverksamhet, i enlighet med SOU Enklare hantering av vatten i planering, till kraftigt modifierat vatten alternativt konstgjort vatten. - nyttja den undantagshantering som finns i EU med mindre stränga miljökvalitetsnormer för denna klassning så att den urbana markanvändning, samhällsviktiga funktioner och befintlig verksamhet kan bevaras och fortsätta utvecklas.

Stadsbyggnadsnämnden anser att *delåtgärdsprogram mot torka och vattenbrist bör utvecklas enligt följande*: - För god verkställighet bör den våtmarksstrategi som Vattenmyndigheten föreslår att varje län ska ta fram utgå ifrån kommunernas översiktsplaner och naturvårdsprogram. Nämnden ser stor nytta av de multifunktionella effekter som Vattenmyndigheten vill åstadkomma med våtmarksstrategierna, varför nämnden anser att de med fördel också bör innehålla hur dikesföretag, befintliga vattendomar, pågående jordbruksanvändning ska hanteras för god verkställighet. För likvärdhet över landet behövs även tydlighet kring hur förslaget att minskade utsläpp av koldioxid genom kolinlagning ska beräknas samt vilken förvaltning- och finansieringsmodell som ska användas. – De regionala klimatscenarier för torka som Vattenmyndigheten föreslår ska tas fram bör utgå ifrån samma nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker i fysisk planering som föreslås ovan för stigande havsnivåer och skyfall så att alla effekter av klimatförändringarna utgår från samma riskförhållanden.

När det gäller Vattenmyndighetens kunskapsunderlag uppskattar stadsbyggnadsnämnden det digitala och lättillgängliga materialet. Stadsbyggnadsnämndens medskick kring *på vilket sätt kan vattenmyndighetens underlag, information och åtgärdsförslag förbättras så att det underlättar för fler åtgärder att bli genomförda* är: - utifrån den energibrist som finns i södra Sverige behövs inte endast fokus i energifrågan på vattenkraft utan också på att utveckla hur havsbaserade vindkraftsparker i södra östersjön ska kunna komma till stånd samtidigt som statusen inte påverkas negativt. I samband med detta påtalar också nämnden att de utpekade områden för havsbaserad vindkraft som återges i Malmö stads översiktsplan behöver ingå i Vattenmyndighetens underlag och planering för att säkra Sveriges energiproduktion.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på att Vattenmyndigheten avser att se över omfattningen av Malmö hamns vattenförekomst inför 2027 – 2033 perioden, så att befintliga landområden utgår från vattenförekomsten framöver. Nämnden vill dock uppmärksamma att ändringen även behöver avgränsa bort de områden som juridiskt avses bli landområden enligt gällande detaljplaner och tillståndsbeslut, som delen i anslutning till nordvästra Norra hamnen. Stadsbyggnadsnämnden reserverar sig mot att

det konstgjorda kanalsystemet i centrala Malmö föreslås inrymmas i vattenförekomsten framöver då det inte är lämpligt att hantera detta system i samma juridiska processer som Malmö hamns vattenförekomst. Revideringen av vattenförekomsten behöver också anpassas efter det sammanhängande kustskydd som Malmö centrala delar, sjö- och hamnverksamhet, infrastruktur samt andra samhällsviktiga funktioner behöver i form av utfyllnader i enlighet med Malmö stads översiktsplanering.

Stadsbyggnadsnämnden önskar även uppmärksamma att utifrån betänkandet ”En enklare hantering av vatten i planering och byggande” behöver Malmö hamns vattenförekomst omklassificeras till kraftigt modifierat vatten alternativt konstgjort vatten. Det behövs också förtydliganden i underlaget kring betydelsen av allmänintresse av större vikt och behovet av att kunna genomföra sammanhängande kustskyddsåtgärder som skyddar befintliga centrala delar av Malmö, sjö- och hamnverksamhet samt samhällsviktiga funktioner så dessa kan bevaras och fortsätta utvecklas. Det är angeläget att minimera de osäkerheter, målkonflikter och långdragna tillståndsprocesser som miljöbalken idag genererar i Sveriges bostadsförsörjning och klimatanpassning, framför allt mot stigande havsnivåer.

Nämnden håller med om den komplexitet som Vattenmyndigheten lyfter fram som hinder för markföroreningar- och sanering samt hantering av avrinningsområden.

Stadsbyggnadsnämnden menar att följande *kan bidra till att överbrygga dessa hinder*.

- Vattenmyndigheten behöver lyfta att ekonomiska resurser är ett hinder och då särskilt behovet av statliga medel för både investering, drift- och förvaltning samt reinvestering. Detta eftersom de åtgärder som Vattenmyndigheten lyfter ofta har stora osäkra ekonomiska ramar i dagens finansieringsmodell.

Stadsbyggnadsnämnden *håller med* Vattenmyndigheten om *de redovisade hindren i kapitel 4*, som att åtgärdsprogram som styrande instrument inte fungerar optimalt och lyfter att det inte är tydligt hur de förhåller sig till det kommunala självstyret och planmonopolet. Nämnden håller också med om att bristande samverkan är en utmaning i åtgärdsprogrammet, både inom och mellan olika myndigheter och mellan regional och lokal nivå. Stadsbyggnadsnämnden har uppmärksammat att kommunen med ett förvaltningsövergripande organisatoriskt arbete bättre kan styra vattenplaneringen i sin helhet och på så sätt nå högre måluppfyllelse genom att skapa underlag till översiktsplanens strategiska vattenplanering samt kommunens ansökningar för externfinansiering av åtgärdsprogrammet.

ordförande

[Förnamn Efternamn]

sekreterare

[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]